

Strategické environmentálne hodnotenie (SEA) Operačného programu Centrálna Európa 2020

Netechnické zhrnutie draftu environmentálnej správy

November 2013

Úvod

Operačný program Centrálna Európa 2020 (ďalej len „OP CE 2020“) je programom Európskej územnej spolupráce. V súvislosti s Nariadením EU/2001/42 k Strategickému environmentálnemu hodnoteniu (ďalej len „SEA“) musí byť uvedené hodnotenie vykonané ako súčasť procesu programovania OP CE 2020.

Účelom SEA je vyhodnotenie dopadov OP CE 2020 na životné prostredie. Tento draft environmentálnej správy pre OP CE 2020 (verzia draftu 3.2, november 2013) tvorí základ pre vyhodnotenie možných vplyvov na životné prostredie vychádzajúcich z implementácie uvedeného programu.

Základný obsah programu OP CE 2020

Celková stratégia OP CE 2020 je založená na nadriadených cieľoch a stratégiách EÚ. V tejto súvislosti najmä na Stratégiu EÚ 2020.

Okrem toho OP CE 2020 musí tiež korešpondovať so špecifikáciami stanovenými EÚ Spoločným strategickým rámcom pre politiku súdržnosti EÚ. V tejto súvislosti sú pre OP CE 2020 stanovené 4 nižšie uvedené prioritné osi:

Prioritná os 1: Spolupráca v oblasti inovácií pre zvýšenie konkurencieschopnosti Centrálnej Európy

Prioritná os 2: Spolupráca v oblasti nízko uhlíkových stratégií v Centrálnej Európe

Prioritná os 3: Spolupráca v oblasti prírodných a kultúrnych zdrojov pre udržateľný rast v Centrálnej Európe

Prioritná os 4: Spolupráca v oblasti dopravy pre lepšie spojenie Centrálnej Európy

Súčasný stav životného prostredia

V rámci opisu súčasného stavu životného prostredia v programovej oblasti Centrálnej Európy 2020, je status quo definovaných environmentálnych otázok braný do úvahy. V súvislosti so súčasným stavom environmentálnych otázok sa v rámci programového územia objavujú rozdielne podmienky. Environmentálne oblasti ako voda, pôda alebo vzduch a klíma, sú vystavené rôznej záťaži (ako napríklad doprava alebo intenzívne poľnohospodárstvo), ktorá má škodlivý vplyv na uvedené oblasti.

Dopady na zmenu klímy môžu napríklad viesť k zvyšovaniu frekvencie povodní a ich intenzity, ktorá je už aj tak vysoká v porovnaní s inými územiaми EÚ. Možno však zdôrazniť, že rozsah

chránených oblastí NATURA 2000 je 11,347, čo spolu predstavuje 43,5% všetkých chránených oblastí v rámci celej EÚ. V súvislosti s kultúrnym a prírodným dedičstvom, ponímajúc ich ako zdroj kultúrnej a lokálnej identity, ako aj dynamickej sily regionálneho rozvoja, je možné konštatovať, že v programovom území je až 100 takýchto miest, čo predstavuje viac ako ¼ celkového dedičstva UNESCO v rámci celej EÚ (374).

Čo sa týka energetických zdrojov, v rámci programového územia je evidentný pozitívny progres, nakoľko stúpol podiel obnoviteľných zdrojov energie v rámci celkovej spotreby využívanej energie.

Metódy hodnotenia

Metodický prístup hodnotenia environmentálnych dopadov OP CE 2020 je podporovaný identifikovanými vedúcimi otázkami. Tieto vedúce otázky sú odvodené predovšetkým z cieľov ochrany životného prostredia, ktoré sú založené na rôznych environmentálnych politikách existujúcich na EÚ aj medzinárodných úrovniach (napríklad UN- level). Možné vplyvy na životné prostredie vyplývajúce z realizácie OP CE 2020 sú brané do úvahy pre každú environmentálnu oblasť aj prierezovú tému. Pre environmentálne hodnotenie sú používané najdetailnejšie informácie uvedeného programu. Teda hodnotenie výsledku pravdepodobných vplyvov OP CE 2020 je riešené na úrovni prioritných osí, ako aj ich korešpondovanie so špecifickými cieľmi a potenciálnymi nadnárodnými aktivitami.

Možné vplyvy na životné prostredie vyplývajúce z realizácie OP CE 2020

Hodnotenie na programovej úrovni môže poskytnúť iba základný prehľad možných vplyvov na životné prostredie a to z dôvodu, že detailnejšie informácie týkajúce sa pravdepodobných vplyvov na životné prostredie, sa objavujú v implementačnej fáze projektov. Tiež je braný do úvahy fakt, že OP CE 2020 ako program ETC je zameraný predovšetkým na „soft“ aktivity ako zvyšovanie kapacít, vedomostí a „good practice“ medzi participujúcimi členskými štátmi. Z uvedeného vyplýva, že **možné vplyvy na životné prostredie OP CE 2020 budú predovšetkým nepriameho charakteru**. Avšak realizácia týchto „soft aktivít“ tvorí základ pre ďalšie investičné aktivity.

Krátky popis hlavných vplyvov na životné prostredie pre každú prioritnú os identifikovaných environmentálnym hodnotením:

Prioritná os 1: Budovanie a zvyšovanie kapacít a know-how v inovačnom sektore pravdepodobne nebudú mať významný vplyv na životné prostredie. Okrem iného však, vybudovanie zručností a kompetencií v oblasti eko- inovácií, ako aj nízko uhlíkových riešení môže všetky environmentálne oblasti ovplyvniť iba pozitívne.

Prioritná os 2: Budovanie a zvyšovanie kapacít pre nízko uhlíkové stratégie v rôznych oblastiach ako posilnenie energetickej účinnosti vo verejnej infraštruktúre, posilnenie používania obnoviteľných zdrojov energie alebo rozšírenie nízko uhlíkovej mobility prispievajú k redukcii emisií (CO₂, skleníkový efekt) a teda tieto aktivity zmiernia zmenu klímy. Toto má priamy pozitívny vplyv na environmentálne oblasti ako vzduch a klíma, ale tiež populácia a ľudské zdravie a flóra, fauna a biodiverzita. Malé negatívne vplyvy sa môžu objaviť len

v súvislosti so samotným používaním obnoviteľných zdrojov energie v niektorých environmentálnych oblastiach.

Prioritná os 3: Budovanie a zvyšovanie kapacít na posilnenie udržateľného používania prírodných a kultúrnych zdrojov budú mať pravdepodobne pozitívny efekt na všetky environmentálne oblasti. Podpora integrovaných (environmentálnych) prístupov so zameraním sa na udržateľnosť prispeje k redukcii externých škodlivých vplyvov a konfliktu ich využívania a teda prispeje k ochrane prírodných a kultúrnych zdrojov.

Prioritná os 4: Budovanie a zvyšovanie kapacít na podporu dopravného systému so zameraním na posilnenie regionálnej verejnej dopravy a multimodálnych environmentálne pozitívnych riešení bude mať pravdepodobne pozitívny vplyv predovšetkým na oblasť vzduch a klíma, ako aj populácia a ľudské zdravie. Vzhľadom k tomuto zameraniu sa pravdepodobne žiadne iné vplyvy na ďalšie environmentálne oblasti neobjavia.

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad možných vplyvov na environmentálne oblasti vyplývajúce z OP CE 2020.

	Environmentálne oblasti					
	Voda	Pôda	Vzduch a klíma	Populácia a ľudské zdravie	Fauna, Flóra a Biodiverzita	Kultúrne dedičstvo a krajina
Prioritná os 1: Spolupráca v oblasti inovácií pre zvýšenie konkurencieschopnosti Centrálnej Európy						
Špecifický cieľ	o	o	o	o	o	o
1.1	o	o	o	o	o	o
1.2	o/+	o/+	o/+	o/+	o/+	o
Prioritná os 2: Spolupráca v oblasti nízko uhlíkových stratégií v Centrálnej Európe						
2.1	o	o	+	o/+	o/+	o
2.2	o/-	o/+	+	o/+	o/+/-	o/-
2.3	o	o	+	o/+	o/+	o
Prioritná os 3: Spolupráca v oblasti prírodných a kultúrnych zdrojov pre udržateľný rast v Centrálnej Európe						
3.1	+	+	+	o/+	+	+
3.2	o	o	o	o/+	o	+
3.3	+	+	+	+	+	+
Prioritná os 4: Spolupráca v oblasti dopravy pre lepšie spojenie Centrálnej Európy						
4.1	o	o	+	o/+	o	o
4.2	o/-	o	+	o/+	o	o

Legenda pre hodnotenie	
+	Možný výskyt pozitívnych vplyvov na životné prostredie
-	Možný výskyt negatívnych vplyvov na životné prostredie
+/-	Možný výskyt pozitívnych aj negatívnych vplyvov na životné prostredie
o	Pravdepodobne žiadne významné vplyvy na životné prostredie
/	Hodnotenie nie je možné z dôvodu limitovanej dostupnosti k informáciám

Monitorovacie opatrenia

V zmysle Čl. 10 Nariadenia o SEA EU/2001/42, možné významné vplyvy na životné prostredie pri implementácii OP CE 2020, identifikované existujúcim environmentálnym hodnotením, budú monitorované pre možnosť identifikácie neočakávaných škodlivých vplyvov na životné prostredie v skorom štádiu, aby tak vznikla možnosť prijať náležité nápravné opatrenia. Teda monitorovacie opatrenia musia tvoriť súčasť OP CE 2020. Monitorovanie environmentálnych vplyvov musí byť zapracované do monitorovacieho rámca na programovej úrovni. Na projektovej úrovni musia byť pri kvalitatívnom hodnotení predkladaných projektov brané do úvahy možné vplyvy na životné prostredie ako horizontálna oblasť, ako aj výsledky SEA. Žiadatelia tiež musia vo formulároch žiadostí popísať možné vplyvy na životné prostredie, ktoré projekt pravdepodobne bude mať. Počas implementácie projektov musia byť realizované aj monitorovacie opatrenia.